

Сарадња Универзитета у Београду, Народне библиотеке Србије, Универзитетске библиотеке «Светозар Марковић» и сервиса Google Scholar

Google (www.google.com), тренутно је највећи и један од најбољих Интернет претраживача, у сваком случају - најпопуларнији. Основали су га **Лари Пеџ** и **Сергеј Брин**, са идејом да "организују информације из целог света и учине их универзално доступним и корисним".

Гугл преко свих својих сервиса прима преко 200 милиона упита свакога дана. У 2006. Гугл је индексовао преко 25 милијарди веб страна, 1,3 милијарди слика и преко једне милијарде Usenet порука. Пројекат је започео хипотезом да би претраживач који анализира однос између вебсајтова давао боље резултате него тада (1996) постојеће технике¹.

Убеђени да су странице са највећи бројем линкова са других релевантних страница, најрелевантније странице повезане са претрагом, Пеџ и Брин су тестирали ову тезу као део својих студија, и направили основу за свој претраживач.² У почетку, претраживач је користио веб страну Станфорд универзитета. Домен *google.com* регистрован је 1997.

Захваљујући свом једноставном, чистом дизајну, Гугл је привукао велики број корисника који нису желели да претражују Интернет ометама визуелним ефектима.

¹ У то време, претраживачи су рангирани резултате према томе колико пута се термин који се претражује појављивао на страни.

² Што је нека страница више посећена, то се она налази више при врху када желите да нађете појам који се на тој страни. Данас велика већина претраживача користи ту технику.

За претраживање, Гугл користи алгоритам «PageRank» за рангирање веб страница, који је у корелацији са хуманим концептом вредновања. Осим HTML фајлова, Гугл индексује још 13 других формата, укључујући и PDF, Word, Excel, Flash SWF. Корисници могу да поставе основни језик, да одреде број резултата који ће се приказивати по страници и да користе сигурносни филтер «SafeSearch».

Данас Гугл није више само интернет претраживач већ је проширио своју делатност и на разне сервисе

Један од највећих изазова за Гугл састоји се у томе што је са порастом поверења корисника Интернета у резултате претраживања преко Гугла, порасло и субревзивно деловање комерцијалних фирми, које покушавају да измене рангирање резултата у своју корист.

Гугл је објавио и серију приручника за власнике сајтова који би желели да подигну свој ранг уз коришћење легалних метода, док се труди да оне који користе нелегалне методе елиминише са листа резултата.

Данас Гугл није више само интернет претраживач, већ је проширио своју делатност на разне сервисе, на пример **Google Book Search / Google Book Library Project** (<http://books.google.com> и <http://catalogs.google.com>)

Могућност претраживања садржаја скенираних књига

Овај пројекат је покушај стварања глобалне виртуелне библиотеке и библиотечког каталога и има сврху да олакша проналажење књига и информација објављених у њима. Настао је у сарадњи Гугла и неколико великих издавача, универзитетских и јавних библиотека.

Google Library омогућује претраживање садржаја скенираних књига из којих су доступни делови дигитално копираног текста. Гугл планира да дигитализује и учини доступним кроз овај сервис отприлике 15 милиона библиотечких јединица за једну деценију. Ово је изазвало контроверзе јер издавачи и аутори оспоравају право на објављивање књига за које још увек постоје ауторска права.

Касније је овакав пројекат направио и *Yahoo* у сарадњи са Удружењем слободни приступ. Ова иницијатива и даље остаје контроверзна. Док многи поздрављају могућност бесплатног приступа ономе што би могла да постане највећи дигитални онлајн трезор људског знања, издавачи и аутори оспоравају пројекат као кршење и преотимање ауторских права.

Google Scholar

(<http://scholar.google.com>) омогућује ефикасно фокусирање претрага на научну литературу, тезе, радове, чланке, абстракте, извештаје и слично. С обзиром на праксу да многи студенти, научници и истраживачи користе Гугл као први извор за претра-

живање научних информација, сервис који омогућује да се издвоје квалитетни извори из области науке доприноси обезбеђивању релевантних резултата претраживања, који одговарају информационим потребама истраживача.

Могу да се претражују различите дисциплине и извори података

Могу да се претражују различите дисциплине и извори података: рецензирани научни радови, тезе, књиге, абстракти и чланци из академских публикација, публикација професионалних друштва, база предиздања, издања универзитета и других организација. *Google Scholar* помаже да се идентификују релевантна научна истраживања у целом научном свету.

С обзиром да *Google Scholar* може да повећа интернационалну видљивост научних радова са Београдског универзитета, тако што би индексовао податке везане за научне радове, тезе и др. и тиме омогући милионима корисника да нађу научне радове са Београдског Универзитета, покренута је иницијатива за сарадњу између *Гугла*, *Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић"* и *Народне библиотеке Србије*, као координатора послова везаних за *eLibrary* за науку и високо образовање на територији Србије.

Са иницијативом је упознат и *Ректорат Универзитета у Београду*, који је изразио спремност да се приступи остваривању сарадње. До сада није постојала обавеза факултета да достављају докторске дисертације у електронској форми. Усвајањем ове иницијативе то ће се променити, па ће бити могуће да радови наших истраживача буду видљиви преко светске мреже. У почетку би приоритет био дат часописи-

ма, радовима и тезама које већ постоје у дигиталном облику и за које Универзитет у Београду има права.

Потребно је решити и питање права на дисертације, тј. да ли Универзитет има права на њих или су оне искључиво власништво магистара и доктора, као и да ли часописи које издаје Универзитет у Београду морају да постоје у електронској верзији и да ли им је приступ слободан или захтевају претплату.

За публикације које имају претплату, постоји могућност да *Google Scholar* индексује податке и прикаже линкове на странице са абстрактом радова, где би корисници могли да одлуче да ли желе да купе тај рад или се претплате на услуге.

Google Scholar може да омогући својим корисницима са Београдског универзитета директан приступ научним радовима за које Универзитет већ има права

Већина највећих издавачких кућа дају *Гуглу* метаподатке о својим издањима, а за узврат добијају право да њихов линк буде први у листи резултата претраге, уколико постоји више извора за исти рад на Интернету.

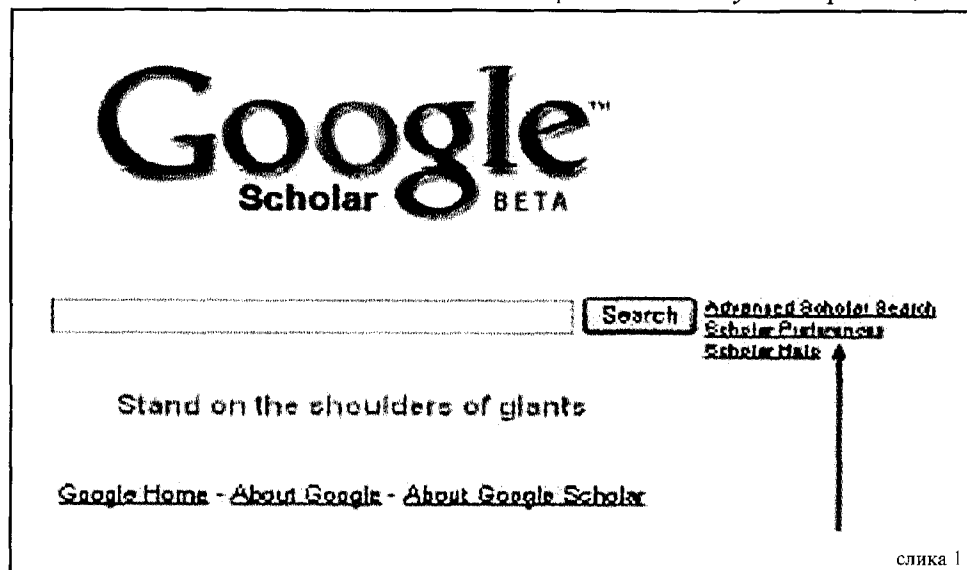
Осим тога, *Google Scholar* може да омогући својим корисницима са Београдског универзитета директан приступ научним радовима за које Универзитет већ има права. Корисници са Београдског универзитета би као резултате видели и линкове који би их упућивали на локални линк-ресолвер, који би их водио до странице са пуним текстом чланака.

У овом програму већ учествује преко 600 библиотека из целог света, а укључивање наше земље у ову иницијативу омогућиће да и радови наших истраживача буду доступни широком кругу корисника из земље и света.

КоБСОН и Google Scholar

КоБСОН већ, између осталог, креира и одржава Интернет страницу доступну свим чланицама, доставља податке о локалним условима коришћења папирних и електронских научних информација, креира и ажурира адресар чланица, проширен информацијама о ИП адресама и могућностима коришћења Интернета.

У току априла и маја месеца *КоБСОН* је успоставио сарадњу са *Гуглом*, што је омогућило свим корисницима *КоБСОН*а линковање на доступне изворе директно са *Гугл* странице за

слика 1

претраживање и приказивање резултата. Као први корак, неопходно је на главној страници изабрати *Scholar Preferences* (слика 1).

У предвиђено поље унети *КобСОН*, кликнути на *Find Library* и сачувати подешавање кликом на *Save Preferences* (слика 2). Ово је потребно урадити само једном.

После обављеног претраживања у *Google Scholar*-у резултати ће бити приказани у следећој форми приказаној на Слици 3)

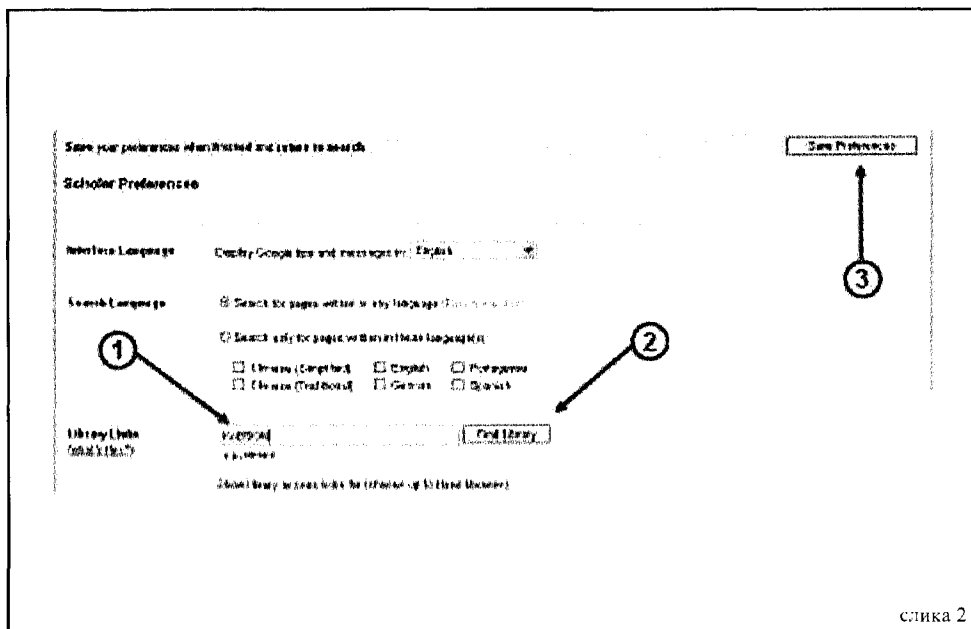
Уколико је корисник на академској мрежи (или је пријављен преко личне лиценце), и уколико је *КобСОН* претплаћен на издавача часописа у коме је чланак објављен, кликом на наслов се прилази пуном тексту. Уколико је чланак доступан преко неког од претплаћених агрегатора (*EBSCO*, *PROQUEST*, *HINARI*) потребно је изабрати *КобСОН*, после чега ће се излистати сви неопходни подаци везани за часопис у којем је чланак објављен. (Као пример види слику 4).

Уколико је чланак електронски доступан, кликом на реч *чланак*, на екрану ће се приказати пуни текст чланка. Као подсетник, у левом горњем углу екрана, приказани су сви библиографски подаци о траженом чланку.

Комплетна упутства налазе се на адреси:

<http://nainfo.nbs.bg.ac.yu/Kobson/Dokumenti/Download/Scholar/GSobavestenja.pdf>

Србислава Шаховић-Мишић

слика 2

Scholar

Results 1 - 10

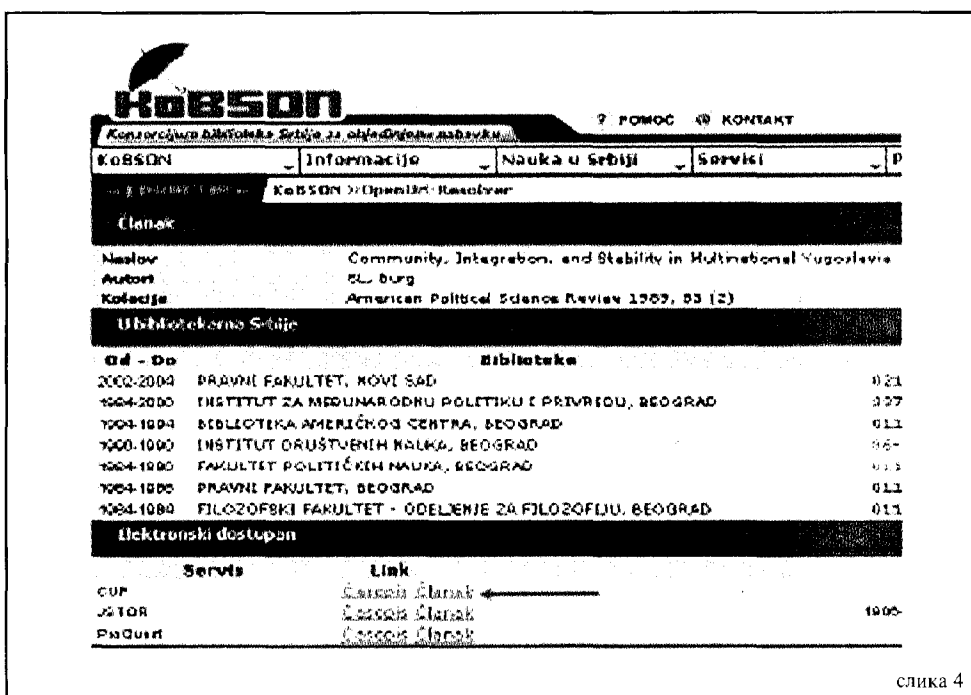
Global Development Network: Growth Database

W Easley, M Swanson - World Bank, 2000 - worldbank.org
... for data from Global Development Finance and World Development Indicators (data from ... in the table are to the Federal Republic of Yugoslavia (Serbia/Montenegro ...
[Read Full Text](#) [Read Full Text](#)

Community, Integration, and Stability in Multinational Yugoslavia - KOBSON

SL Burg, ML Borzum - The American Political Science Review, 1989 - JSTOR
... and the proportion of "Yugoslavs" was strongly positive in Serbia, Kosovo, and ... Newspaper circulation, our other indicators of exposure to formal socialization ...
[Read Full Text](#) [Read Full Text](#)

слика 3

слика 4

"ВИСОКОШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ" * Информативно гласило Заједнице библиотека универзитета у Србији * Београд, Булевар краља Александра 71. * E-mail: kalapis@unilib.bg.ac.yu * Telefoni: 3370-514, 3370-509 * Факс: 3370-354 * Гласило излази месечно * *За издавача:* проф. др Александар Седмак * *Главни и одговорни уредник:* др Стела Филипи-Матутиновић * *Уредник:* Милоје Петровић * *Издавачки савет:* проф. др Александра Вранеш, Миро Вуксановић, др Жељко Вучковић, Зоран Живковић, проф. др Мирка Зоговић, мр Биљана Косановић, проф. др Жарко Спасић, др Гордана Стокић-Симончић, Сретен Угричић * *Редакциони одбор:* др Силвија Бркић, проф. др Александра Вранеш, Марија Калапиш (секретар Редакције), Богољуб Мазић, Вера Петровић, Милоје Петровић, др Стела Филипи-Матутиновић * Тираж: 400 примерака * Штамп: КИЗ „Центар“, Београд